

## Studiul TALIS în cadrul sistemului de învățământ preuniversitar românesc

Prof. înv. primar Daniela PAHOME  
Școala Gimnazială Nr. 4 Moreni, jud. Dâmbovița

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a publicat cel mai mare studiu internațional centrat pe cercetarea mediului educațional, **TALIS**.<sup>1</sup>

Raportul prezintă statistici și analize derivate din răspunsurile oferite de profesorii participanți la sondajul realizat în cadrul **TALIS** cât și răspunsurile furnizate de directorii școlilor în care aceștia își desfășoară activitatea.

Indicatorii au facilitat revizuirea și dezvoltarea politicilor educaționale din țările participante. Analizele transnaționale<sup>2</sup> au oferit ocazia de a compara diferite țări care se confruntă cu provocări similare și de a cunoaște diverse abordări strategice, precum și impactul acestora asupra instituțiilor de învățământ.

Dat fiind faptul că procesul de recrutare, angajare și formare profesională a cadrelor didactice reprezintă o prioritate a sistemelor educaționale globale, **TALIS a analizat** modurile în care munca acestora este recunoscută, evaluată și recompensată. Totodată, **TALIS a evaluat** gradul de îndeplinire a nevoilor de dezvoltare profesională a cadrelor didactice, a **descrie rolul directorilor** în cadrul instituțiilor de învățământ și **a analizat** măsura în care anumiți factori pot influența satisfacția profesională și eficiența personală a cadrelor didactice.<sup>3</sup>

Menționez principiile directe ce au stat la baza strategiei studiului TALIS: „**relevanța politicilor** (sunt esențiale atât claritatea aspectelor legate de politicile prioritare, cât și punerea accentului pe problemele relevante ale țărilor participante), **valoare adăugată** (comparațiile internaționale reprezintă o sursă importantă de avantaje ale studiului), **orientare către indicatori** (rezultatele generează informații ce pot fi utilizate pentru dezvoltarea indicatorilor), **validitate, fiabilitate, comparabilitate și rigurozitate** (în baza unei analize riguroase a bazei de date, studiul generează informații valide, fiabile și comparabile în toate țările participante), **interpretabilitate** (țările participante trebuie să aibă capacitatea de a interpreta rezultatele în mod concret), **eficacitate și rentabilitate** (activitatea se desfășoară într-o manieră proactivă și eficientă din punctul de vedere al costurilor)”.<sup>4</sup>

---

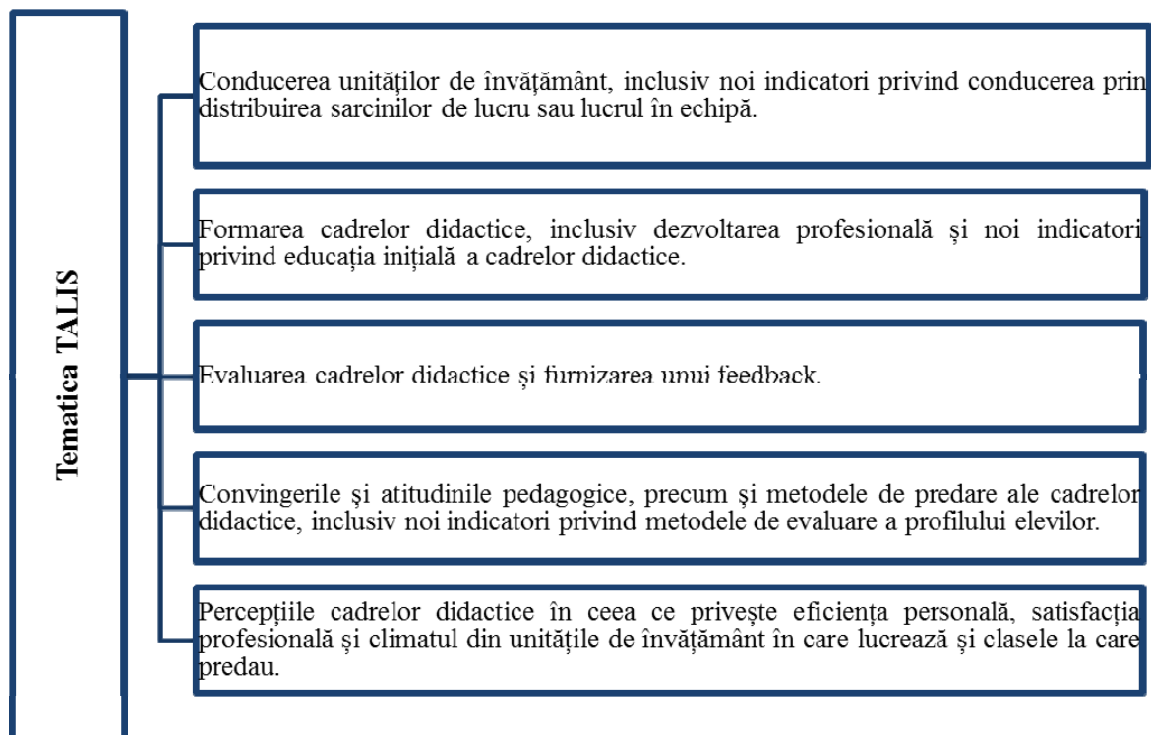
<sup>1</sup> Centrul Național de Evaluare și Examinare/ Centrul Național TALIS, (2014) *Raport Național-Analiza mediului educațional din România*, pp 4-5 <http://www.rocnee.eu/Files/Raport%20national%20TALIS%202013%20fa.pdf> , 08.05. 2017

<sup>2</sup> TALIS 2013 s-a desfășurat în 34 de țări: Australia, Brazilia, Bulgaria, Republica Cehă, Chile, Republica Cipru, Croația, Coreea de Sud, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Islanda, Israel, Serbia, Italia, Singapore, Japonia, Republica Slovacă, Spania, Letonia, Suedia, Malaysia, Abu Dhabi (Emiratele Arabe Unite), Mexic, Alberta (Canada), Olanda, Anglia (Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord), Norvegia, Belgia, Polonia, Statele Unite ale Americii, Portugalia, Islanda și România

<sup>3</sup> Centrul Național de Evaluare și Examinare/ Centrul Național TALIS, (2014) *Raport Național-Analiza mediului educațional din România*, pp 4-5

<sup>4</sup> Ibidem, p.5

Temele selectate pentru studiu în cadrul celui de-al doilea ciclu TALIS au fost următoarele (figura 1):



**Figura 1: Tematica Studiului TALIS**

Adaptare personală, Raport Național-Analiza mediului educațional din România, pp 5-6

Studiul s-a realizat prin intermediul a două instrumente realizate de experți internaționali în colaborare cu reprezentanți ai profesorilor<sup>5</sup>: *Chestionar al directorului* și *Chestionar al profesorului*.

Eșantionul de școli a fost selectat aleator iar selecția profesorilor a fost realizată de către Centrul Național TALIS, cu ajutorul unui program informatic furnizat de către Consorțiul Internațional.<sup>6</sup>

România a participat la TALIS 2013 conform Hotărârii de Guvern 906/2011, prin Centrul Național de Evaluare și Examinare, desemnat Centru Național TALIS. Pentru administrarea online a studiului au colaborat 41 de coordonatori județeni și 344 coordonatori de școală.

Opiniile respondenților oferă perspective asupra modului în care profesorii percep mediul în care lucrează, motivațiile acestora și modul în care sunt puse în aplicare politicile și practicile în domeniu.

Studiul TALIS detaliază responsabilitățile directorilor, implicarea în dezvoltarea profesională, dar și satisfacția oferită de munca lor.<sup>7</sup>

„Conducerea unității de învățământ și succesul acesteia sunt interconectate, mediate de impactul pe care directorii îl au asupra organizării activității cadrelor didactice, organizării unității de învățământ și relațiilor dintre unitatea de învățământ și comunitate.

<sup>5</sup> membri ai Trades Union Advisory Council din cadrul OCDE

<sup>6</sup> Centrul Național de Evaluare și Examinare/ Centrul Național TALIS, (2014), *Op. cit.*, p.7

<sup>7</sup> Ibidem, p. 25

Cu alte cuvinte, directorii influențează atmosfera și organizarea unității de învățământ, a personalului acesteia, precum și condițiile în care personalul, în special cadrele didactice, își desfășoară activitatea.”<sup>8</sup>

Activitățile directorului sunt solicitante, termenul de îndeplinire a cerințelor fiind limitat (Tabelul 1):

**Tabelul 1:** *Proporția medie, calculată din timpul total de lucru, pe care directorii au declarat că alocă fiecăreia dintre sarcinile specificate*

Sursa: Centrul Național de Evaluare și Examinare/ Centrul Național TALIS Raport Național, p. 26, preluat din OCDE, baza de date TALIS 2013

	România	Media la nivel internațional
Participarea la ședințe și sarcini administrative de conducere	37%	41%
Participarea la ședințe și sarcini cu privire la curriculum și procesul de învățământ	24%	21%
Discuții cu elevii	14%	15%
Discuții cu părinții sau tutorii elevilor	11%	11%
Discuții cu reprezentanți ai comunității și ai companiilor locale/regionale	9%	7%
Alte sarcini	5%	5%

Se observă că timpul directorului este alocat cu precădere activităților de conducere.

Raportul TALIS a prezentat evoluția efectivelor de personal din învățământul preuniversitar românesc (Tabelul 2):

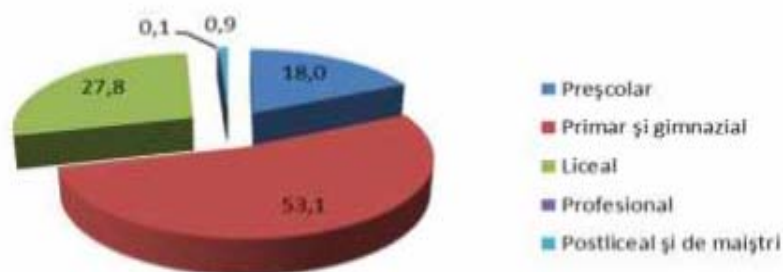
**Tabelul 2:** *Structura efectivelor personalului din învățământul preuniversitar, anul școlar 2014/2015*

Sursa: MECȘ (2015), Raport privind starea învățământului preuniversitar în România, p.6, pe baza informațiilor INS, 2015

Nivel învățământ	Personal didactic	Personal didactic auxiliar	Personal administrativ	Personal întreținere și operațional	Total personal	% în total personal	% personal didactic în total personal/nivel de studiu
Preșcolar	35094	2272	1516	15129	54011	18,0	64,98
Primar și gimnazial	123144	11138	2269	22615	159166	53,1	77,37
Liceal	55913	9937	2721	14882	83453	27,8	67,00
Profesional	251	36	12	56	355	0,1	70,70
Postliceal și de maiștri	1866	313	303	215	2697	0,9	69,19
<b>Total</b>	<b>216268</b>	<b>23696</b>	<b>6821</b>	<b>52897</b>	<b>299682</b>	<b>100,0</b>	<b>72,17</b>

<sup>8</sup> Idem, p. 25

Din totalul personalului din învățământul preuniversitar, peste jumătate funcționează în ciclul primar și gimnazial, aproape 28% în liceu, 18% în învățământul preșcolar și ponderi foarte reduse în învățământul profesional și în cel postliceal și de maștri (figura 2):<sup>9</sup>



**Figura 2:** Pondere personalului din învățământul preuniversitar pe domenii de studii în anul școlar 2014-2015

Sursa: MECȘ (2015), Raport privind starea învățământului preuniversitar în România, p.6

Efectivele de personal didactic sunt în scădere ușoară la toate nivelurile de învățământ, cu excepția învățământului special primar și profesional (tabelul 3):

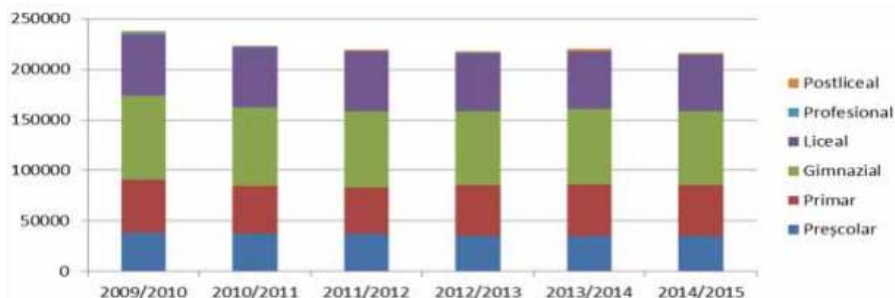
**Tabelul 3:** Evoluția numărului de cadre didactice pe niveluri de învățământ și medii de rezidență

Sursa: MECȘ (2015), Raport privind starea învățământului preuniversitar în România, p.6

Nivel de învățământ		2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
Preșcolar	<b>Total</b>	<b>38322</b>	<b>37353</b>	<b>37391</b>	<b>35071</b>	<b>35433</b>	<b>35094</b>
	Urban	22202	22032	22164	21114	21666	21682
	Rural	16120	15321	15227	13957	13767	13412
Primar	<b>Total</b>	<b>52272</b>	<b>47560</b>	<b>45959</b>	<b>50626</b>	<b>50857</b>	<b>50098</b>
	Urban	24306	22309	21881	24578	24961	25166
	Rural	27966	25251	24078	26048	25896	24932
- Primar de masă	<b>Total</b>	<b>49817</b>	<b>45291</b>	<b>43693</b>	<b>48349</b>	<b>48425</b>	<b>47504</b>
	Urban	22012	20166	19759	22448	22670	22722
	Rural	27805	25125	23934	25901	25755	24782
- Primar special	<b>Total</b>	<b>2455</b>	<b>2269</b>	<b>2266</b>	<b>2277</b>	<b>2432</b>	<b>2594</b>
	Urban	2294	2143	2122	2130	2291	2444
	Rural	161	126	144	147	141	150
Gimnazial	<b>Total</b>	<b>82959</b>	<b>77445</b>	<b>74968</b>	<b>73014</b>	<b>74597</b>	<b>73046</b>
	Urban	40298	37149	36131	34946	35771	33227
	Rural	42661	40296	38837	38068	38826	39819
- Gimnazial de masă	<b>Total</b>	<b>79059</b>	<b>73511</b>	<b>71093</b>	<b>69084</b>	<b>70687</b>	<b>69176</b>
	Urban	36642	33474	32538	31262	32094	29605
	Rural	42417	40037	38555	37822	38593	39571
- Gimnazial special	<b>Total</b>	<b>3900</b>	<b>3934</b>	<b>3875</b>	<b>3930</b>	<b>3910</b>	<b>3870</b>
	Urban	3656	3675	3593	3684	3677	3622
	Rural	244	259	282	246	233	248
Liceu	<b>Total</b>	<b>60255</b>	<b>59609</b>	<b>59380</b>	<b>57080</b>	<b>56843</b>	<b>55913</b>
	Urban	56077	55095	54839	52587	52307	51471
	Rural	4178	4514	4541	4493	4536	4442
Profesional/ SAM	<b>Total</b>	<b>2803</b>	<b>116</b>	<b>64</b>	<b>150</b>	<b>142</b>	<b>251</b>
	Urban	1745	111	62	135	124	193
	Rural	1058	5	2	15	18	58
Postliceal	<b>Total</b>	<b>965</b>	<b>1124</b>	<b>1360</b>	<b>1678</b>	<b>1933</b>	<b>1866</b>
	Urban	960	1112	1306	1634	1876	1817
	Rural	5	12	54	44	57	49
<b>Total</b>	<b>Total</b>	<b>237576</b>	<b>223207</b>	<b>219122</b>	<b>217619</b>	<b>219805</b>	<b>216268</b>
	Urban	145588	137808	136383	134994	136705	133556
	Rural	91988	85399	82739	82625	83100	82712

<sup>9</sup> Ibidem, p. 6

În anul școlar 2014-2015, efectivele personalului didactic la nivelul învățământului primar și efectivele personalului didactic la nivelul învățământului profesional prezintă ușoare creșteri datorate măsurii introducerii clasei pregătitoare în școli și a reorganizării învățământului profesional (figura 3):



**Figura 3:** *Evoluția personalului didactic din învățământul preuniversitar*  
Sursa: MECȘ (2015), *Raport privind starea învățământului preuniversitar în România*, p.8

În anul școlar 2014-2015 ponderea personalului didactic calificat a crescut la nivelul învățământului liceal și a scăzut în cazul celorlalte niveluri de învățământ. Cu excepția învățământului preșcolar, ponderea cadrelor didactice calificate este mai mare în mediul urban, comparativ cu mediul rural (tabelul 4):<sup>10</sup>

**Tabelul 4:** *Ponderea cadrelor didactice calificate pe niveluri de învățământ și medii de rezidență*<sup>11</sup>

Sursa: MECȘ (2015), *Raport privind starea învățământului preuniversitar în România*, p.9

Nivel de învățământ		2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
		%	%	%	%	%	%
Preșcolar	<b>Total</b>	<b>95,4</b>	<b>95,6</b>	<b>95,2</b>	<b>97,3</b>	<b>96,9</b>	<b>91,6</b>
	Urban	97,0	97,1	95,4	97,6	97,3	91,3
	Rural	93,2	93,3	95,0	96,9	96,1	92,2
Primar	<b>Total</b>	<b>98,5</b>	<b>98,8</b>	<b>98,8</b>	<b>98,0</b>	<b>98,0</b>	<b>97,0</b>
	Urban	98,9	99,4	99,1	98,8	98,5	97,1
	Rural	98,1	98,3	98,6	97,2	97,5	97,0
Gimnazial	<b>Total</b>	<b>97,1</b>	<b>97,8</b>	<b>98,1</b>	<b>96,8</b>	<b>96,6</b>	<b>96,4</b>
	Urban	98,6	99,1	99,1	97,9	97,5	96,8
	Rural	95,7	96,8	97,4	95,9	95,8	96,2
Liceu	<b>Total</b>	<b>99,5</b>	<b>99,4</b>	<b>99,3</b>	<b>97,6</b>	<b>97,5</b>	<b>98,4</b>
	Urban	99,5	99,5	99,4	97,6	97,5	98,4
	Rural	99,1	98,7	99,2	97,6	97,9	97,5
Profesional (SAM)	<b>Total</b>	<b>96,0</b>	<b>96,6</b>	<b>100,0</b>	<b>77,3</b>	<b>89,4</b>	<b>89,2</b>
	Urban	95,5	99,1	100,0	74,8	89,5	91,7
	Rural	97,0	40,0	100,0	100,0	88,9	81,0
Postliceal	<b>Total</b>	<b>98,9</b>	<b>96,4</b>	<b>97,6</b>	<b>93,4</b>	<b>96,0</b>	<b>93,6</b>
	Urban	98,9	96,3	97,5	93,3	95,9	93,6
	Rural	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	95,9

<sup>10</sup> Ibidem, p. 8

<sup>11</sup> pentru mediul de rezidență s-a luat în considerare tipul de localitate în care este situată unitatea de învățământ

În anul școlar 2014-2015, ponderea personalului didactic feminin a continuat să crească. Pe niveluri de studiu, se înregistrează următoarea situație: cu cât copiii/elevii au vârste mai mici, cu atât ponderea personalului didactic feminin este mai mare (tabelul):<sup>12</sup>

**Tabelul: Ponderea personalului feminin în totalul personalului didactic**  
Sursa: MECȘ (2015), Raport privind starea învățământului preuniversitar în România, p.12

Nivel de învățământ		2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
Preșcolar	<b>Total</b>	<b>99,7</b>	<b>99,6</b>	<b>99,7</b>	<b>99,7</b>	<b>99,6</b>	<b>99,7</b>
	Urban	99,8	99,8	99,8	99,7	99,7	99,7
	Rural	99,6	99,5	99,5	99,6	99,5	99,6
Primar	<b>Total</b>	<b>86,1</b>	<b>86,8</b>	<b>86,9</b>	<b>88,1</b>	<b>88,6</b>	<b>89,0</b>
	Urban	90,0	90,6	90,9	91,8	92,1	92,3
	Rural	82,8	83,4	83,3	84,6	85,2	85,8
- Primar de masă	<b>Total</b>	<b>86,0</b>	<b>86,7</b>	<b>86,9</b>	<b>88,1</b>	<b>88,6</b>	<b>89,0</b>
	Urban	90,1	90,9	91,2	92,1	92,4	92,6
	Rural	82,8	83,4	83,3	84,6	85,2	85,8
- Primar special	<b>Total</b>	<b>88,6</b>	<b>87,9</b>	<b>87,8</b>	<b>88,6</b>	<b>89,6</b>	<b>89,4</b>
	Urban	88,6	87,9	87,7	88,7	89,5	89,4
	Rural	88,8	87,3	88,2	87,1	90,8	90,0
Gimnazial	<b>Total</b>	<b>68,3</b>	<b>68,8</b>	<b>68,8</b>	<b>69,3</b>	<b>69,8</b>	<b>71,3</b>
	Urban	71,6	72,3	72,3	72,8	73,0	75,9
	Rural	65,1	65,6	65,5	66,1	66,8	67,5
- Gimnazial de masă	<b>Total</b>	<b>67,7</b>	<b>68,1</b>	<b>68,1</b>	<b>68,6</b>	<b>69,1</b>	<b>70,7</b>
	Urban	70,7	71,3	71,2	71,7	71,8	75,1
	Rural	65,0	65,5	65,4	66	66,8	67,4
- Gimnazial special	<b>Total</b>	<b>80,8</b>	<b>81,6</b>	<b>81,7</b>	<b>82,2</b>	<b>82,4</b>	<b>82,7</b>
	Urban	80,9	81,9	82,1	82,4	82,8	82,8
	Rural	78,3	77,2	76,2	78,5	77,3	80,6
Liceu	<b>Total</b>	<b>67,8</b>	<b>68,1</b>	<b>68,7</b>	<b>68,9</b>	<b>69,1</b>	<b>70,0</b>
	Urban	68,3	68,5	69,1	69,4	69,6	70,4
	Rural	60,5	62,5	63,2	63,3	64,0	65,1
Profesional/ SAM	<b>Total</b>	<b>58,3</b>	<b>50,9</b>	<b>56,3</b>	<b>52,7</b>	<b>63,4</b>	<b>64,9</b>
	Urban	59,2	51,4	56,5	55,6	66,9	68,4
	Rural	56,8	40,0	50,0	26,7	38,9	53,4
Postliceal	<b>Total</b>	<b>68,4</b>	<b>69,9</b>	<b>72,0</b>	<b>74,7</b>	<b>76,4</b>	<b>77,8</b>
	Urban	68,5	69,9	73,4	75,7	77,6	78,8
	Rural	40,0	75,0	38,9	38,6	36,8	40,8

Pe niveluri de învățământ, cele mai multe cadre didactice femei profesază în învățământul preșcolar și primar. În învățământul gimnazial, liceal și postliceal, femeile reprezintă aproximativ 70-77% din totalul personalului didactic. Ponderea cea mai scăzută se înregistrează în învățământul profesional (64,9%).<sup>13</sup>

„Dezechilibrul de gen în profesia de cadru didactic este o problemă cu care se confruntă majoritatea sistemelor educaționale. În general, proporția relativ scăzută a bărbaților este prezentă la toate categoriile de vârstă a cadrelor didactice, ușor mai pronunțată în rândul celor mai tineri.”<sup>14</sup>

#### Bibliografie:

\*\*\* Centrul Național de Evaluare și Examinare/ Centrul Național TALIS, (2014) *Raport Național-Analiza mediului educațional din România*

\*\*\* Eurydice Highlights, (2015), *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions and Policies*, p.1, [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic\\_reports/184EN\\_HI.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/184EN_HI.pdf), 08.05.2017

<sup>12</sup> Ibidem, p. 11

<sup>13</sup> Ibidem, p. 12

<sup>14</sup> \*\*\* Eurydice Highlights, (2015), *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions and Policies*, p.1, [http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic\\_reports/184EN\\_HI.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/184EN_HI.pdf), 08.05.2017